

Diagnoseverktøy på norsk – endelig

Nå foreligger ICD-DA3 på norsk. Vi snakker om supplementet til ICD-10, som er for grov når det gjelder odontologiske diagnoser.

– **A**t norske helsemyndigheter har oversatt ID-DA3 tar jeg som et tegn på at odontologien tas på alvor. Det er en aksept av odontologi og odontologiske diagnoser, som en del av den medisinske helheten, og et tegn på at munnen er en del av kroppen, sier professor Pål Barkvoll ved Det odontologiske fakultet i Oslo, og legger til at det riktignok har tatt veldig lang tid:

– Vi ligger minst ti år etter for eksempel Danmark, Sverige og Finland.

Nå er det opp til leverandørene av de elektroniske journalsystemene å få ICD-DA3 inn i programvaren, slik at norske tannleger kan få tilgang til det nye verktøyet. Dette er noe som skal kunne komme alle til gode, både tannleger og pasienter, ikke minst med tanke på den forskningsmessige nytte man kan ha av verktøyet. Helseledelse sier riktignok at ICD-DA3 i hovedsak antas å få anvendelse i spesialisttannhelsetjenesten, særlig ved de odontologiske fakulteter (de mener antagelige læresteder, siden det bare er ett fakultet igjen), men Barkvoll er uenig, og mener at anvendelsen både kan og bør bli bredere:

– Det er en trend i Norge at mer og mer klinisk forskning skal gjøres praksisnært. Da er det viktig å ha presise diagnoseverktøy og -koder. Derfor blir dette et viktig verktøy for fylkeskommunene, Forsvaret, sykehusene og fakultetene. Trolig vil også praktiserende tannleger finne verktøyet hensiktsmessig i sin dokumentasjon i forhold til diagnoser. Fra og med 2011 skal HELFO ha alle trygderefusjoner elektronisk, da er det viktig at

Professor Pål Barkvoll er glad for at diagnoseverktøyet ICD-DA3 endelig er oversatt til norsk.

grunnlag for refusjoner er mest mulig presist.

– Kan du gi et eksempel på at diagnoseverktøyet er blitt mer nyansert?

– Et nærliggende eksempel for meg er sykdommene eller diagnosene Lichen planus og Leukoplaki. Det er to vidt forskjellige ting, som det ikke er skilt mellom i ICD-10. I ICD-DA3 er de imidlertid klassifisert hver for seg, slik det bør og skal være.

Lang vei frem

ICD-10, Den internasjonale statistiske klassifikasjon av sykdommer og beslektede helseproblemer, er etter hvert godt kjent av norsk helsepersonell. ICD-DA3 er et supplement på 150 sider til denne, som tar for seg odontologiske diagnoser. Den kom i 1994, fra Verdens helseorganisasjon (WHO) og ble nærmest umiddelbart oversatt til henholdsvis svensk, dansk og finsk. Men ikke til norsk.

– Her ved Det odontologiske fakultet

i Oslo begynte vi å etterspørre en norsk oversettelse i 2000. Det daværende Sosial- og helsedirektoratet sa at vi gjerne kunne få den og oversette den, men at vi måtte bekoste det selv. Det var uaktuelt for oss. Det er ikke sånn det skal være. Det ville ikke vært en anerkjennelse av odontologi, slik vi ønsker. Derfor gikk vi ikke inn for den løsningen, men fortsatte å påvirke myndighetene til å ta ansvaret for at det ble laget en norsk versjon av dette viktige diagnoseverktøyet. I 2006 ble det gjennomslag for dette. Saken var på høring både her og i Tannlegeforeningen og andre steder. Kompetansesenteret for IT i helsesektoren (KITH) skulle stå for oversettelsen, og det var universitetslektorene Anders og Astrid Ragne som skulle gjøre arbeidet, og i referansegruppen satt Kari Birkeland og Ivar Espelid.

Så hørte vi ikke noe mer, før vi endelig fikk vite nå nylig at den norske oversettelsen er klar. Det viser seg at helsedirektør Bjørn Inge Hansen undertegnet et forord til den norske utgaven av ICD-DA3 allerede i november 2008, men Helsedirektoratet har ikke gjort noe for å gjøre det kjent at den norske versjonen er klar. Dermed måtte vi etterlyse den igjen nå i år, for å få vite at den er kommet.

Oslofakultetet langt fremme

Når det er sagt vil Pål Barkvoll gjerne fremheve Oslofakultetet som et av de odontologiske lærestedene i verden som ligger lengst fremme når det gjelder elektronisk journalsystem. Systemet har vært utviklet over mange år, og begynte med enkle løsninger rundt pasienter og betaling. Fra og med 2005 har de full oversikt over alt som gjøres av behandlinger, og kan trekke ut informasjon og svare på spørsmål om alt som har med behandlingsresultater å gjøre. Her har det vært tenkt infrastruktur for forskning fra første stund.

– Grunnen til at vi har lyktes er at vi har utviklet opplegget vårt i den akademiske linjen og involvert alle odontologisk ansatte. Det er ikke gjort til et rent IT-anliggende eller et administrativt verktøy, slik de har gjort mange andre steder vi har sett, og der de ikke har lyktes på samme måte. Her er pasientjournalene og innrapporteringen eid av klinikerne og forskerne. Det er deres verktøy og de vet at det må brukes aktivt og med største nøyeaktighet for å fungere optimalt. Samtidig har vi et godt forvaltningsmessig verktøy for kontroll av blant annet både pasientflyt og studentflyt, som lett avdekker avvik. Kontroll er muligens et fyord for enkelte, men jeg tenker at det er skattebetalernes penger vi forvalter, og det må vi være nøye med. Er vi det blir det også penger igjen til andre ting. Og vi har fremdeles et stykke å gå når det gjelder brukervennligheten i vårt elektroniske journalsystem, legger Pål Barkvoll til.

Internasjonalt nettverk for forskning

Professor Pål Barkvoll er også styreleder for University Health Network, som involverer King's College i London, University of Birmingham i Alabama, USA, Hong Kong University og Universidad de Complutense i Madrid. I mars var representanter for alle disse samlet i Oslo, for å enes om en prototyp på elektronisk infrastruktur i forbindelse med utveksling av data for forskning.

– Norge er et lite land med få innbyggere og Oslofakultetet er et lite fakultet med få pasienter. I forskningsammenheng trenger vi ofte større mengder data enn vi kan hente ut herfra. Nettverket vi nå skaper dreier seg om et samarbeid om forskning over landegrensene, som vi vil ha stor nytte av. Det gjelder alle som er med, og vi vil sikkert inkludere flere universiteter

etter hvert. Dette er bare begynnelsen, sier Barkvoll.

Alt henger sammen

Vi åpnet med den gode nyheten om at diagnoseverktøyet ICD-DA3 er oversatt til norsk og avslutter med internasjonalt samarbeid. Alt henger sammen, på en måte. Når alle bruker det samme verktøyet er det også de samme kodene som brukes. Uansett hvilket språk man snakker, og hvor i verden dataene puttes inn, kan de leses og forstås andre steder av forskere som får tilgang. Disse tingene, like systemer for data-lagring, internasjonalisering og muligheter for deling i forskningens tjenester, er Pål Barkvoll opptatt av, og han har mange planer for videre utvikling.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi

Tidende har som mål

- Å være et organ for odontologisk etterutdanning som bidrar til tannlegenes faglige vedlikehold og fornyelse
- Å bidra til odontologisk forskning og utvikling av faget
- Å bringe aktuelt stoff og nyheter fra tannhelsefeltet og områder som ligger nær dette feltet
- Å fremme debatt innenfor temaer som engasjerer tannlegene og andre som har sitt virke innenfor og tilknyttet tannhelsefeltet
- Å være medlemsblad for Den norske tannlegeforening